

Gundestrupkedlen (1)

En af de fornemmeste offergaver er en stor sølvkæde, der blev fundet i en mose ved Gundestrup i Himmerland i 1891. Kædens forskellige dele har oprindeligt været loddet sammen, men da den i jernalderen blev sat i mosen var den revet i mange dele og nedlagt i karrets bund. I udstillingen er karret samlet.

På hver af de 7 yderplader kan man se 4 mandlige og 3 kvindelige figurer. De er sandsynligvis guder. Alle mændene har skæg og fine frisurer. De rækker armene i vejret og holder deres hænder knyttet, 3 af dem holder om hjorte, fantasidyr eller menneskefigurer. Øjnene er på alle yderpladernes gudfigurer med indlagt glas.

De 3 kvindelige guddomme har langt hår, og de bærer som 2 af mændene halssmykker. Forsidepladernes baggrund er udfyldt med mennesker og dyr.

To af de fem inderplader har brystbilledfremstillinger af guder – en kvindelig og en mandlig.

På pladen med den mandlige skæggede guddom findes en knælende mand, som er iført, som er iført buksedragt og en hornet hjelm.

Guden har et hjul, som man tolker som et soltegn. Manden med hjultegnet forestiller antagelig solguden Taranis.

Den kvindelige gud har halssmykke på, men det sjoveste på denne plade er de to primitivt udformede elefanter.

Den tredje af inderpladerne viser en mandlig guddom i hel figur, siddende med optrukne ben og i stramtsiddende buksedragt med bælte og lange ærmer. Han har sko på fødderne, lange hjortehorn på hovedet og en halsring på. I sin højre hånd har han endnu en halsring og i sin venstre en slange. På pladen ses en lang række dyr, bl.a. delfin og leopard. Den gevirprydede mand må forestille Cernunos, en keltisk guddom der sidestilles med den romerske gud Jupiter.

Den fjerde inderplade viser ingen guddom, men derimod 3 helt ens scener. Foran en mægtig okse med buede horn står en mand med et løftet sværd. Over oksen løber en jagtleopard og under dens fødder en jagthund. Den midterste mand er klædt i en buksedragt, de 2 andre blot i bukser.

Den sidste af inderpladerne viser en meget interessant scene. Til venstre på pladen findes en mandsfigur i langærmet buksedragt, med hue på hovedet og en lang nakkefletning. Han griber omkring en mindre mandsfigur i samme slags dragt; denne mand holdes over en keddel, antagelig er der tale om en menneskeofring. Resten af pladen viser to processions: Øverst en rytterskare, derunder en række krigere. Rytterne er klædt i tætsluttende dragter og sko med sporer, på hovedet har de hjelm med enten horn eller en høj kam med dyrefigurer. Fodfolket har forrest 6 bukseklædte krigere med lang lanse og aflangt skjold. Derefter følger en kriger med hjelm og galt (antagelig er han af højere rang end de øvrige), han er iført langærmet buksedragt. Bagerst går 3 hornblæsere. Hornene de blæser på kaldes carynx. De har gabende dyrehoveder som lydåbning.

Bundpladen fremviser en liggende tyr. Under tyren er afbildet en leopard og til højre en hund, som øjensynlig er død eller sover. Ovenover tyren springer en mandsfigur med sværd i hånden og sporer på hælene. Man har tolket denne figur, som tyrens banemand. Kedlens alder er man i tvivl om. Kedlen tolkes af de fleste som et fremmed arbejde, sandsynligvis fremstillet af kunstnere, hvis hjemsted var Sydøsteuropa. Hvordan kedlen kom til Danmark ved man ikke, måske som gave til en fremstående høvding, måske som krigsbytteoffer.

 NATIONALMUSEET

© Skoletjenesten 2003

Redaktion:
Merete Staack

Foto:
Nationalmuseet

Layout:
Hans Peter Boisen
/Skoletjenesten